

Centraal Planbureau

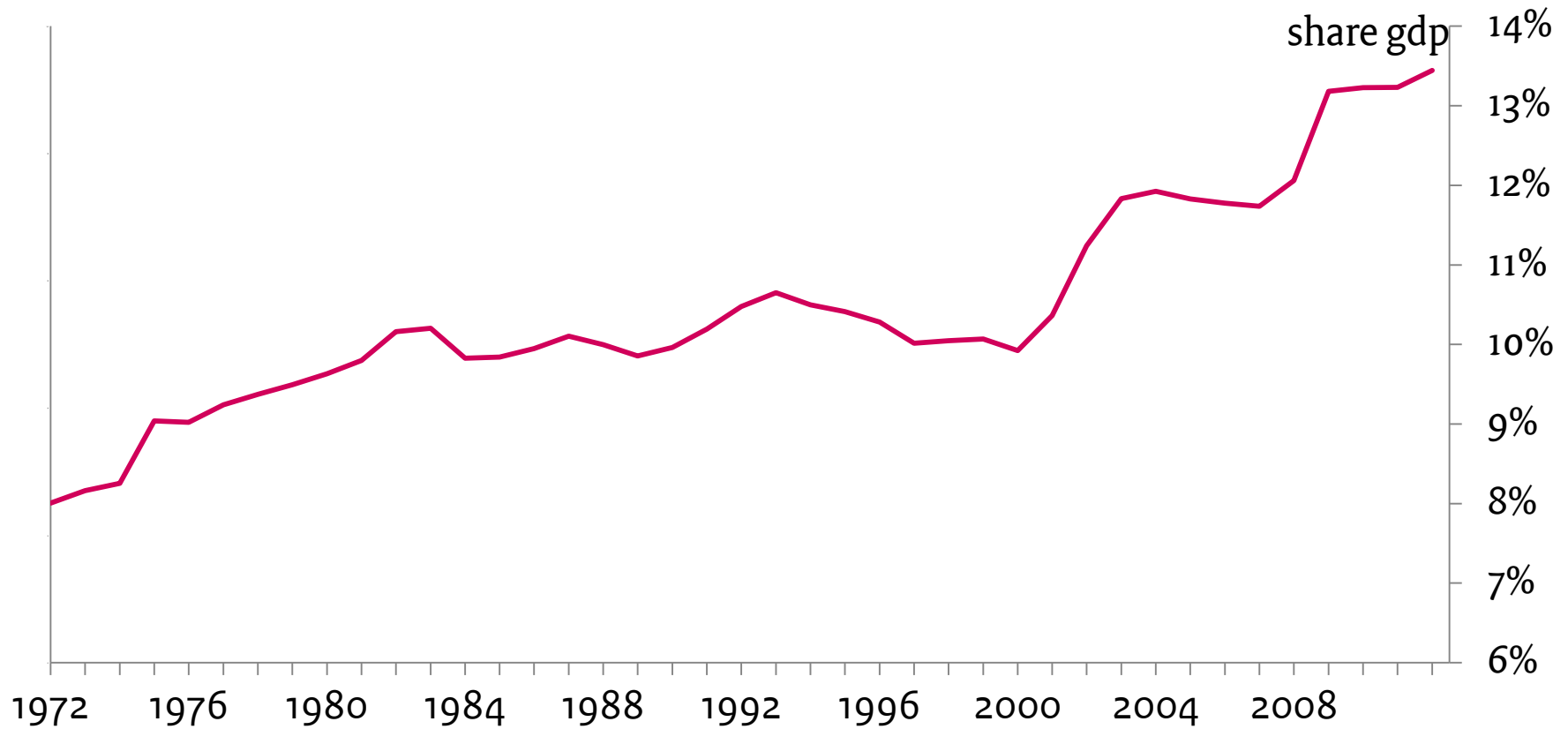
Zorg in perspectief

Nieuwe Zorg Bijeenkomst
Haga Ziekenhuis
26 september 2011

Albert van der Horst

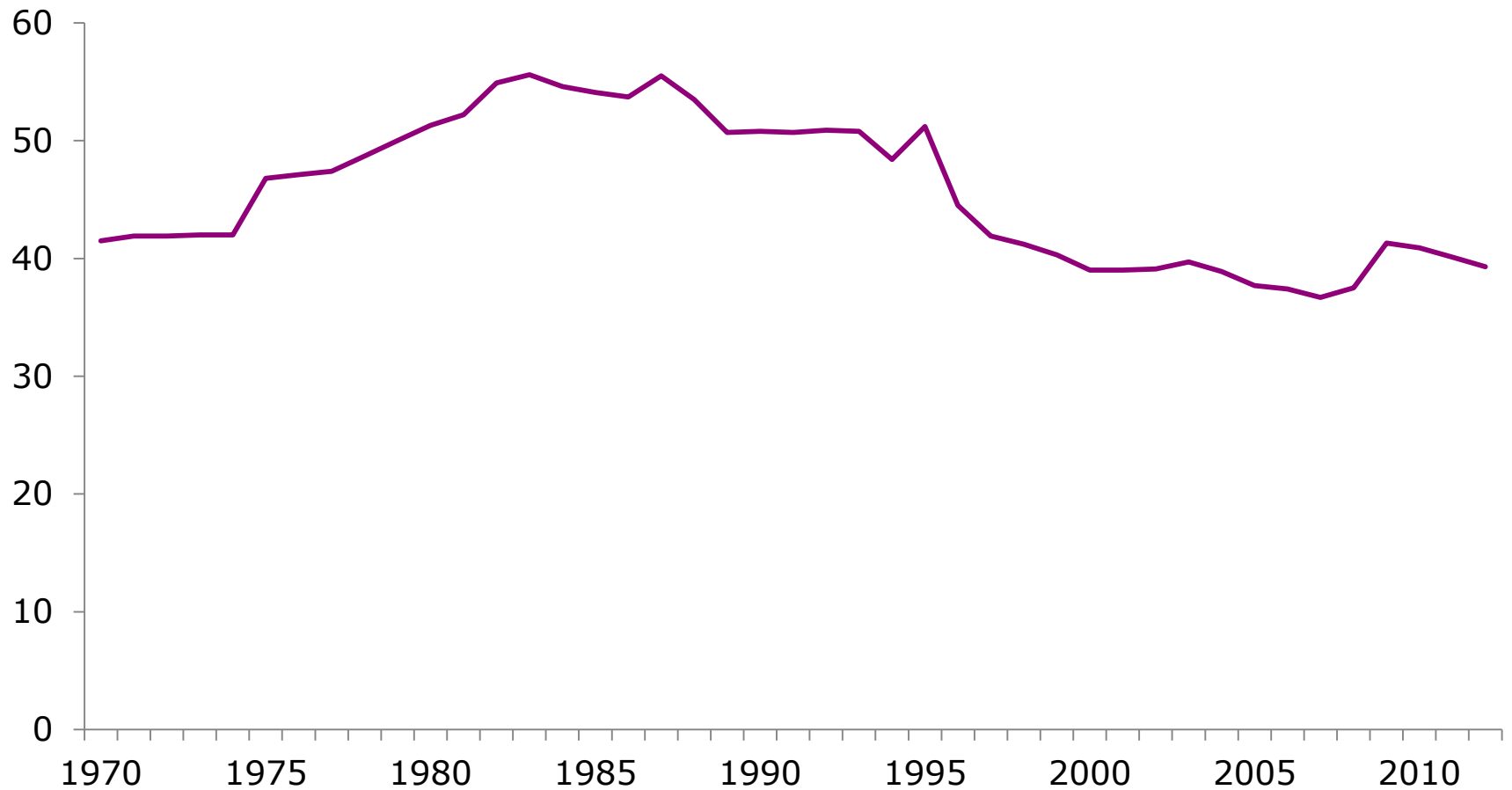

Zorguitgaven stijgen sneller dan ons inkomen ...

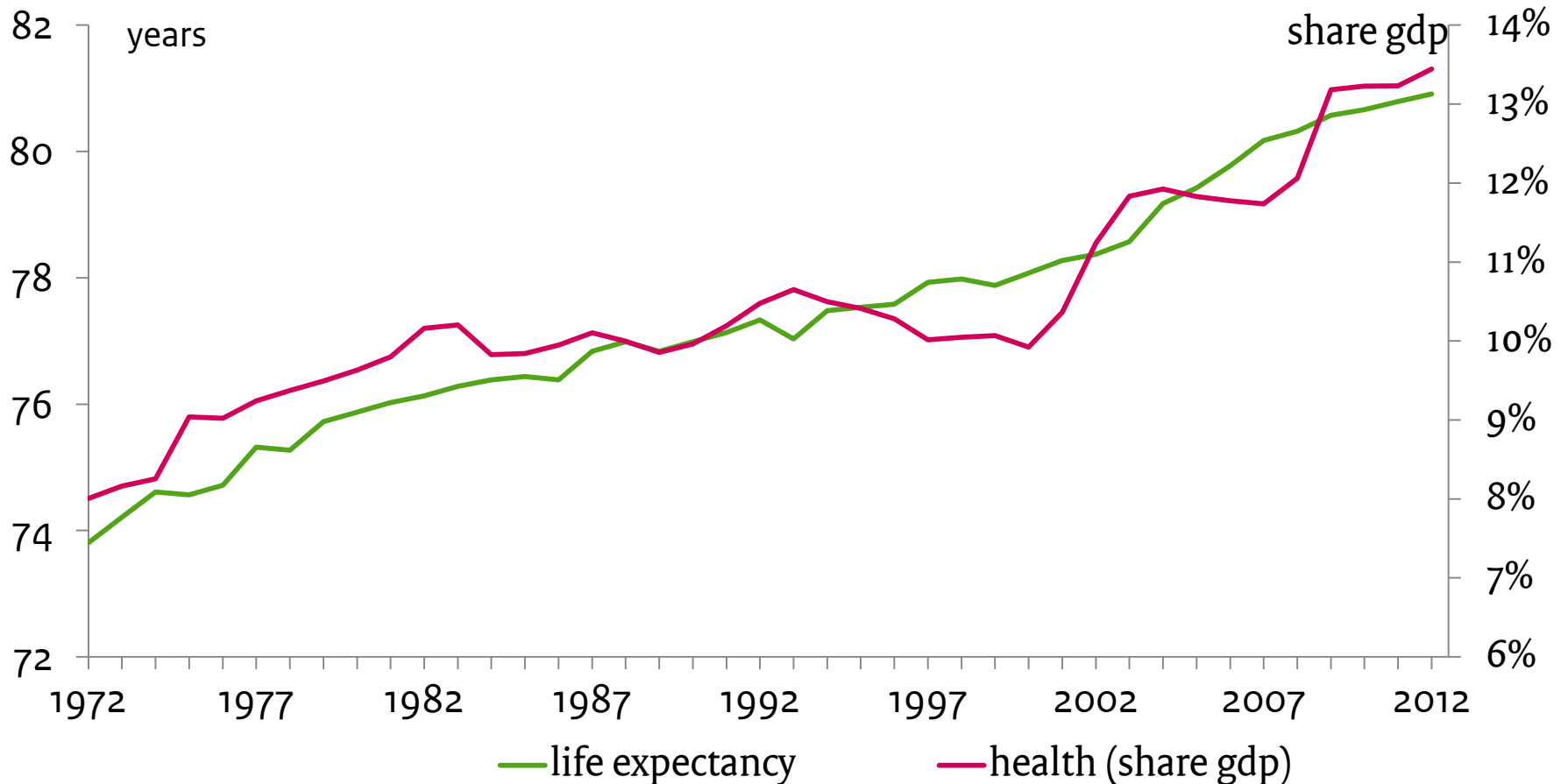

... terwijl andere collectieve uitgaven dalen

... en beseffen we de baten wel genoeg?

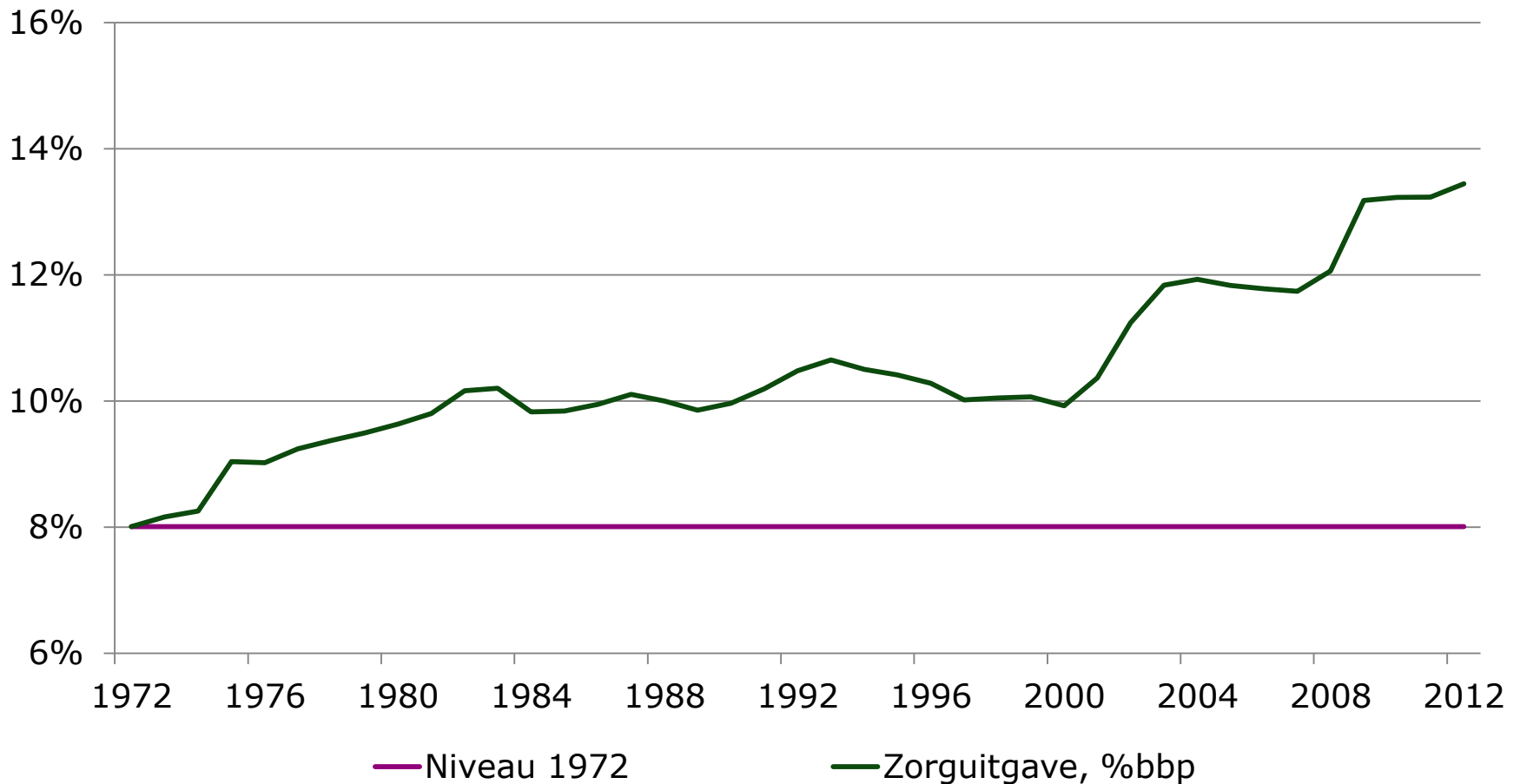

Zorg uitgaven

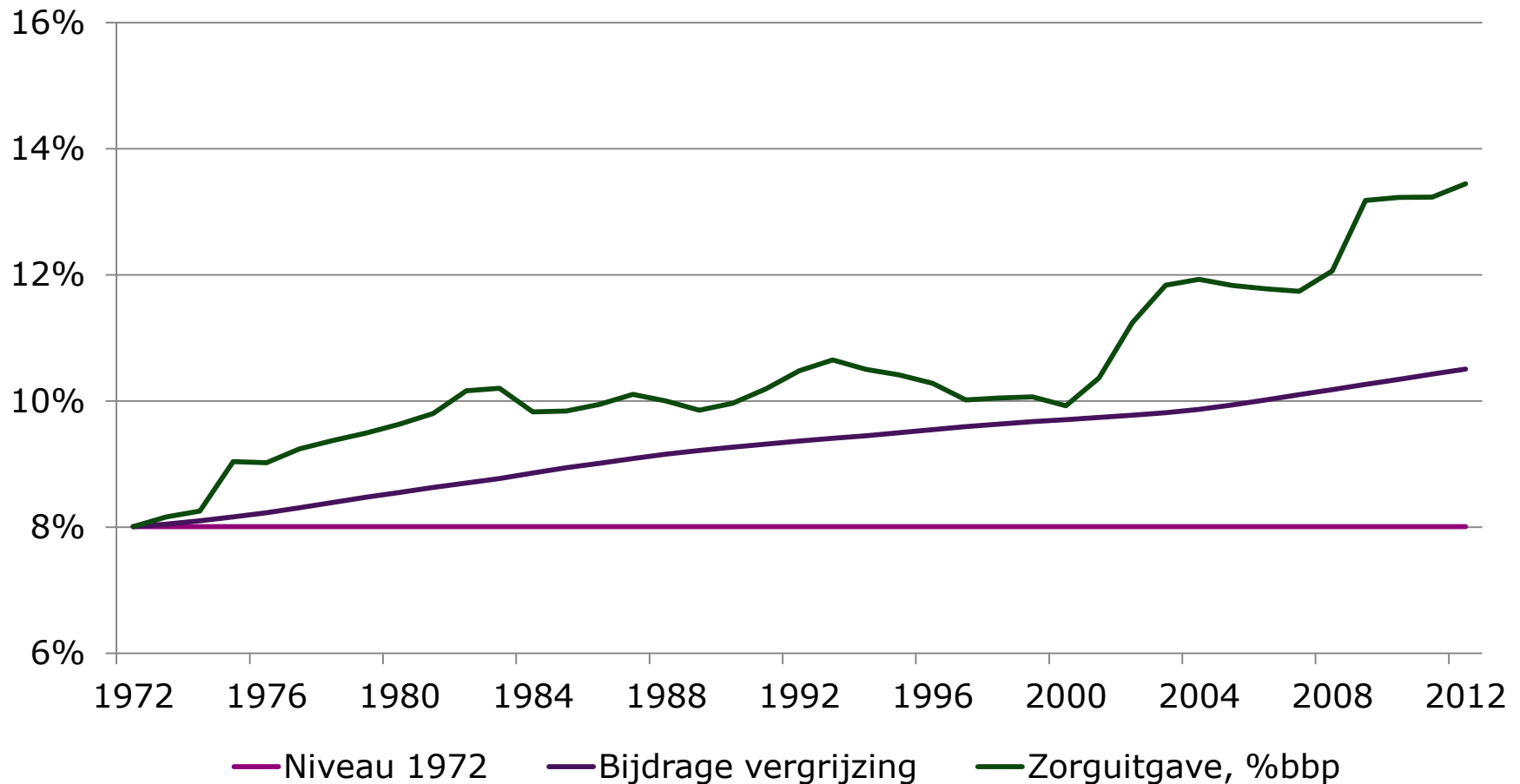

Uitgaven stijgen ...

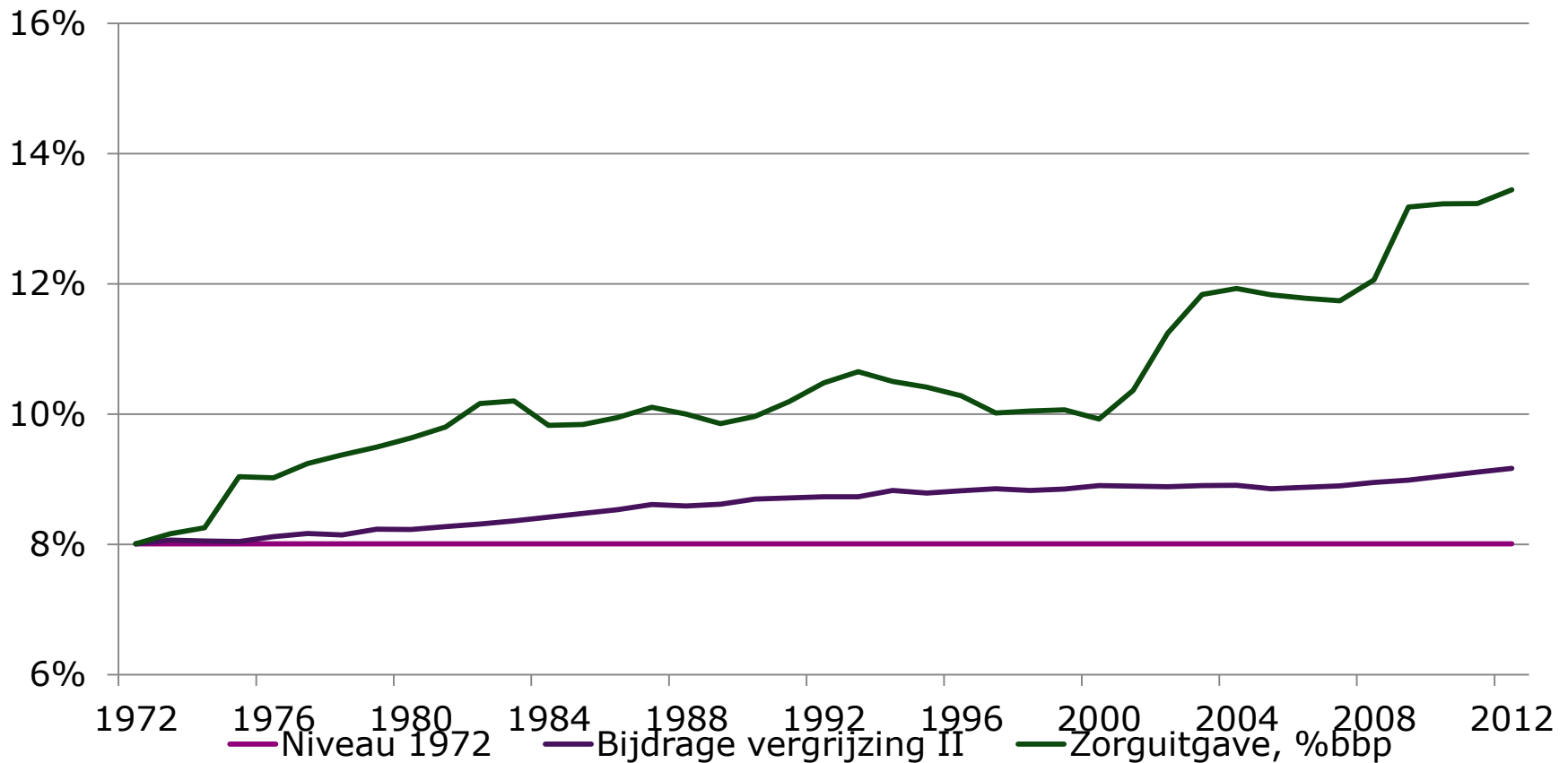

... door ontgroening en vergrijzing

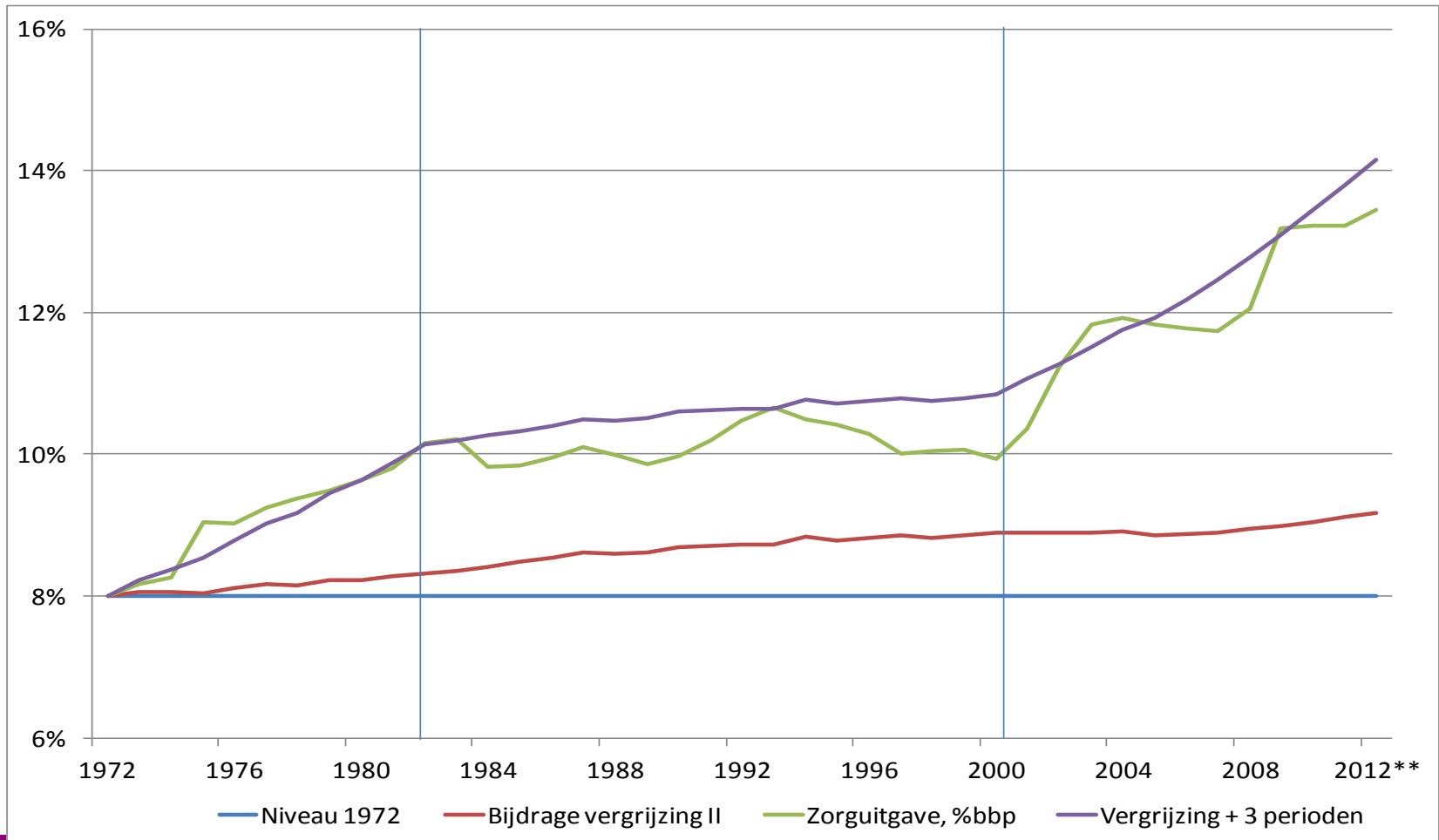

... rekening houdend met gezonde levensverwachting

Ontwikkeling, in 3 perioden

Zorguitgaven in afgelopen decennia

- Gemiddelde groei: 4% per jaar
 - Gelijk op met inkomen: 2%
 - Door demografie: 1%
 - Overige factoren: 1%
 - > (in drie perioden)
- Wat kunnen de overige factoren zijn:
 - Zorgprijs groeit harder dan bbp-prijs
 - > Baumol
 - > Medische technologie (is eigenlijk meer / betere zorg)
 - Rol van de overheid
 - > 0% groei in periode van budgettering
 - > 2% groei in jaren 70 en 00

In perspectief

- Het verhaal van het koekoeksjong
- De wet van de remmende voorsprong
- Pyramide van Austerlitz
- Gouden bergen

Het verhaal van het koekoeksjong

Overheidsuitgaven 1994-2015 (%BBP)

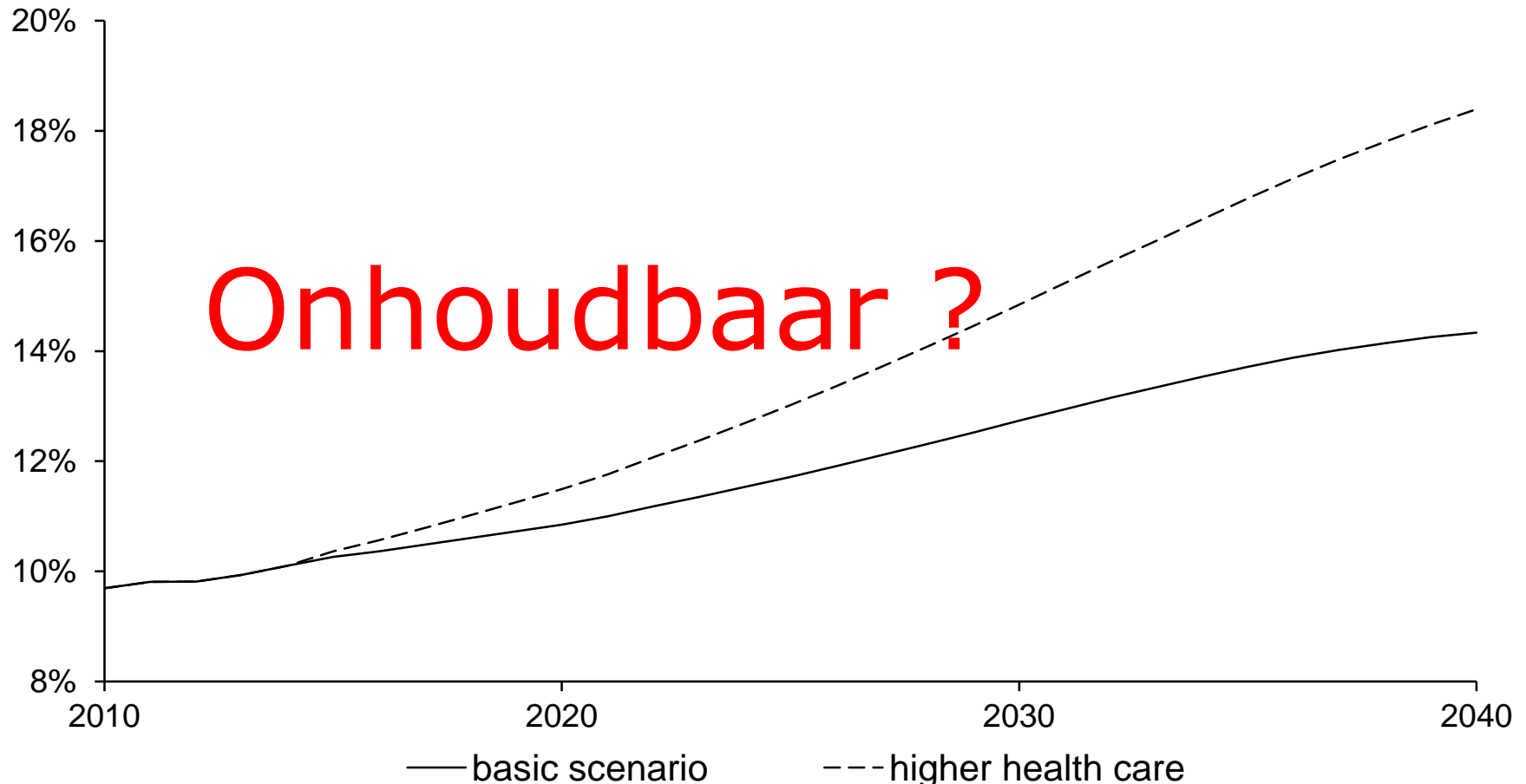
	1994		2010		2015
Zorg	6,1	3,7	9,8	0,9	10,7
Sociale zekerheid	15,8	-3,8	12,5	-0,4	12,1
Onderwijs	5,5	0,0	5,5	-0,2	5,3
Openbaar bestuur	11,2	0,2	11,4	-2,2	9,2
Overig a)	15,9	-4,7	11,2	-0,6	10,6
Bruto collectieve uitgaven	54,5	-4,1	50,4	-2,5	47,9

a) Veiligheid, defensie, infrastructuur, subsidies, internationale samenwerking en rente

bron: Actualisatie Economische Verkenning 2011-2015, november 2010

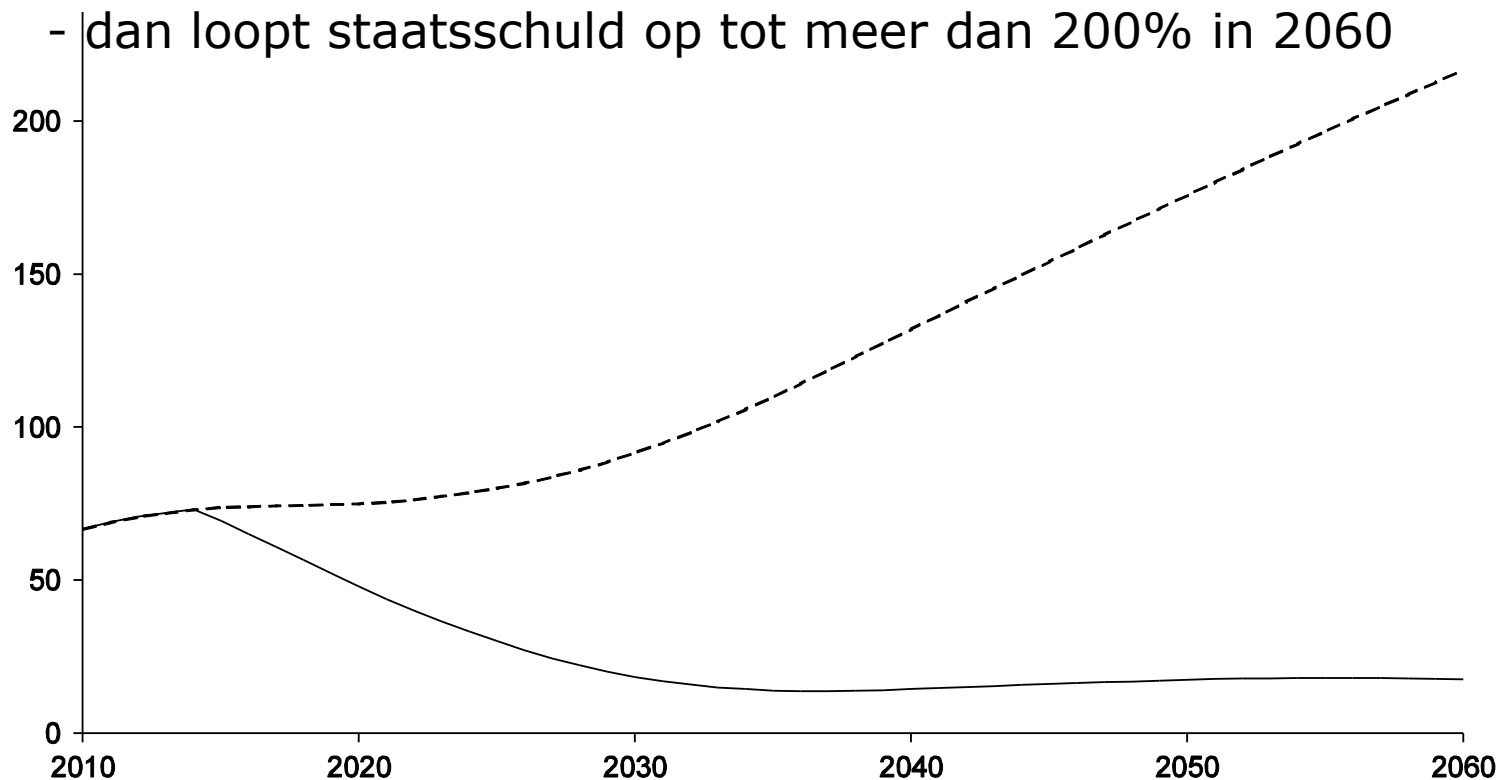
Zorguitgaven - 2010-2040 (Vergrijzing Verdeeld)

Onhoudbaar, Griekse toestanden?

- Nee
 - tenzij we alle hervormingen uitstellen
 - dan loopt staatsschuld op tot meer dan 200% in 2060

Onhoudbaar, volgens CPB (EC, OESO)?

- Ja
 - vasthouden aan huidige arrangementen is geen optie
- Het overheidssaldo moet verbeteren
 - vroeger of later
 - via hogere belastingen of lagere uitgaven

En op individueel niveau?

- Totale zorguitgaven in 2009 > 70 mrd
- 15 mln volwassenen (kinderen = 1/2 volwassenequivalent)
 - gemiddelde uitgaven: 5 000 euro pp
 - bruto minimum loon: 18 000 euro
 - modaal inkomen: 32 500 euro
- Niet te betalen voor lage inkomens
- Herverdeling via
 - werkgeversbijdrage ZVW (hoger, voor hoge inkomens)
 - zorgtoeslag
 - inkomenstoets AWBZ
 - ...

Scenario: zorg groeit met 4%

- 2011-2040
 - groei inkomen: 1.75% per jaar
 - groei zorguitgaven 4,0% per jaar

<u>Zorguitgaven (% bruto inkomen):</u>	<u>2011</u>		<u>2040</u>
2 * minimum loon, 2 kinderen:	42%	=>	83%
2 * modaal inkomen, 2 kinderen:	23%	=>	46%

1. Minder inkomen beschikbaar voor overige consumptie
2. Meer herverdeling nodig

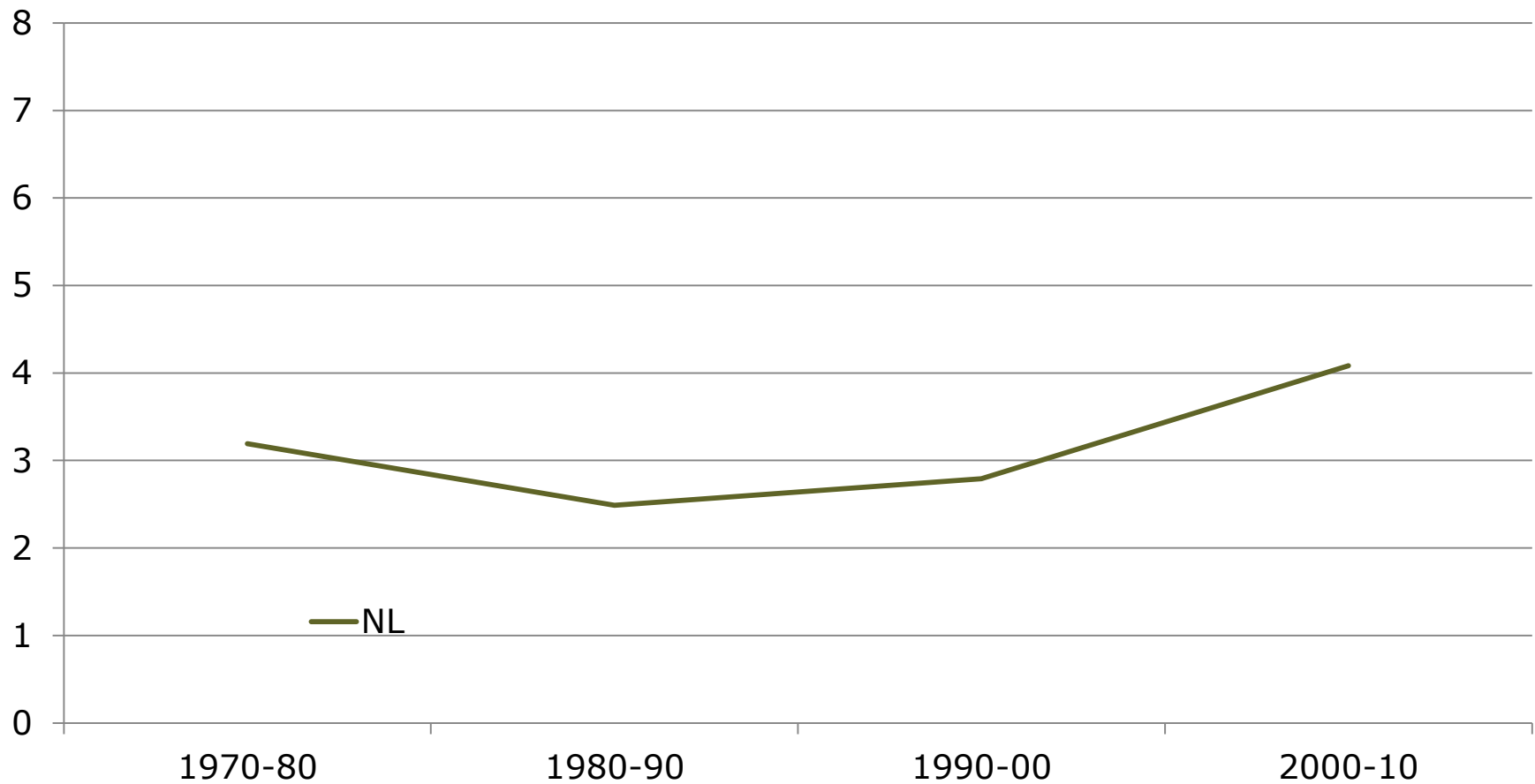

Koekoeksjong

- Zorguitgaven blijven stijgen
- Niets doen is geen optie
- De keuze is:
 - minder uitgeven aan andere collectieve voorzieningen
 - meer belastingen en premies heffen
 - > dus meer herverdelen!
 - zorguitgaven minder sterk laten groeien
- Maar is dat wel een reële optie?

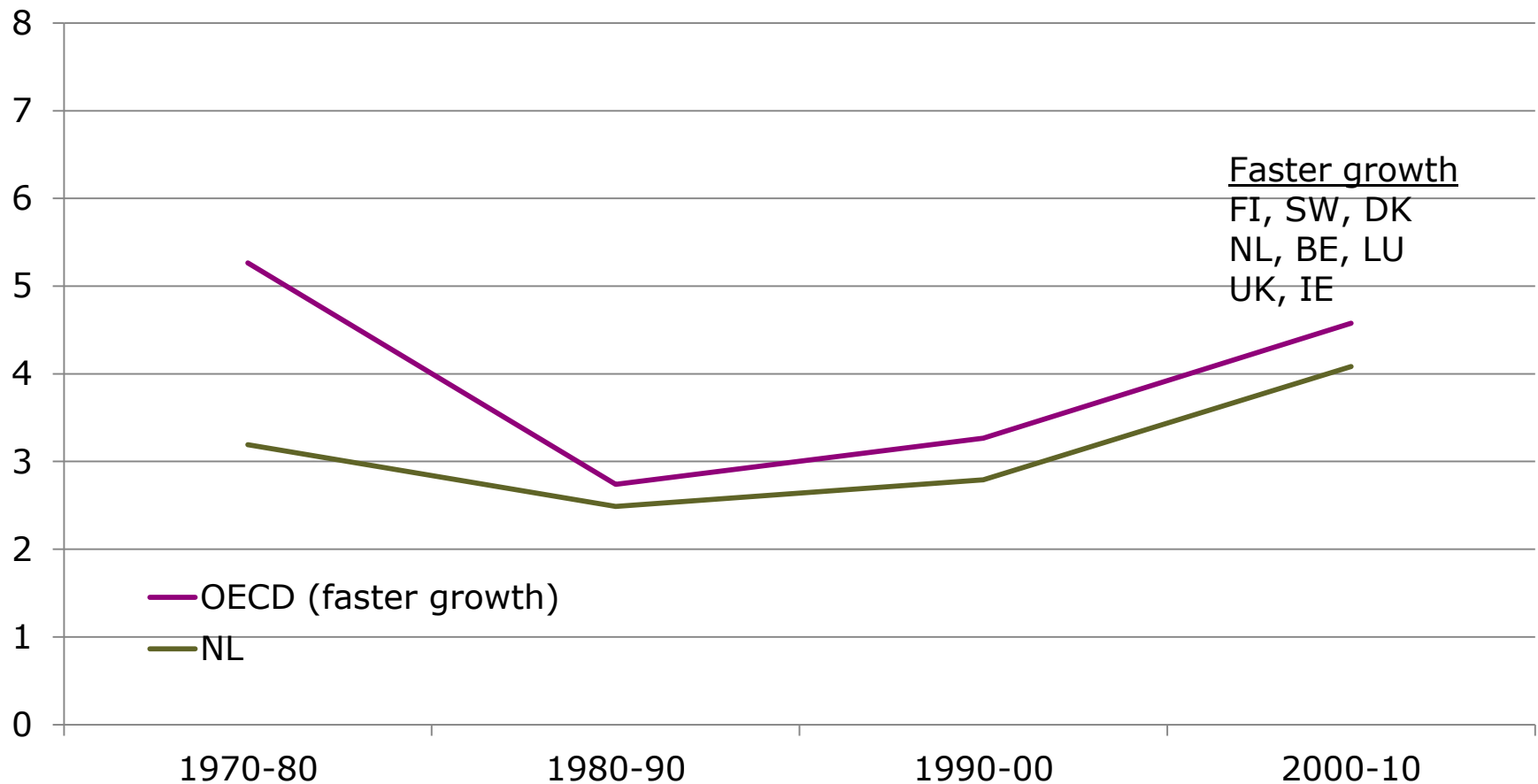

Nederland: hogere groei in afgelopen 10 jaar ...

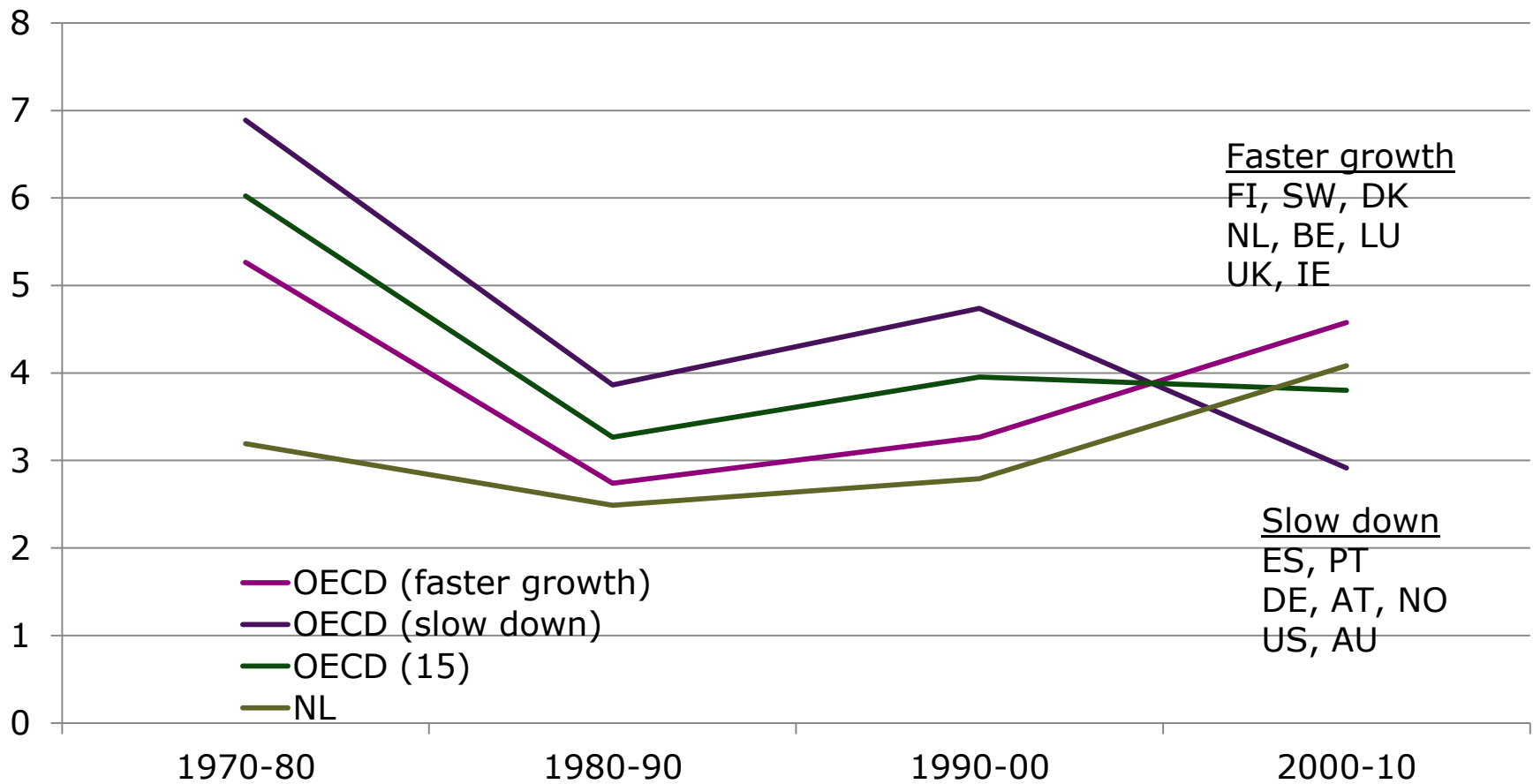

... in goed gezelschap

... maar het kan ook anders

De wet van de remmende voorsprong

- 2000 - 2010
- In Nederland: sterke groei van zorguitgaven
 - Net als in aantal andere landen
- Nederland groeit sterker dan OECD gemiddeld
 - Terwijl we jaren lang minder snel groeiden
- Wet van de remmende voorsprong?
- Les: sterke groei is geen wetmatigheid, het is een keuze!

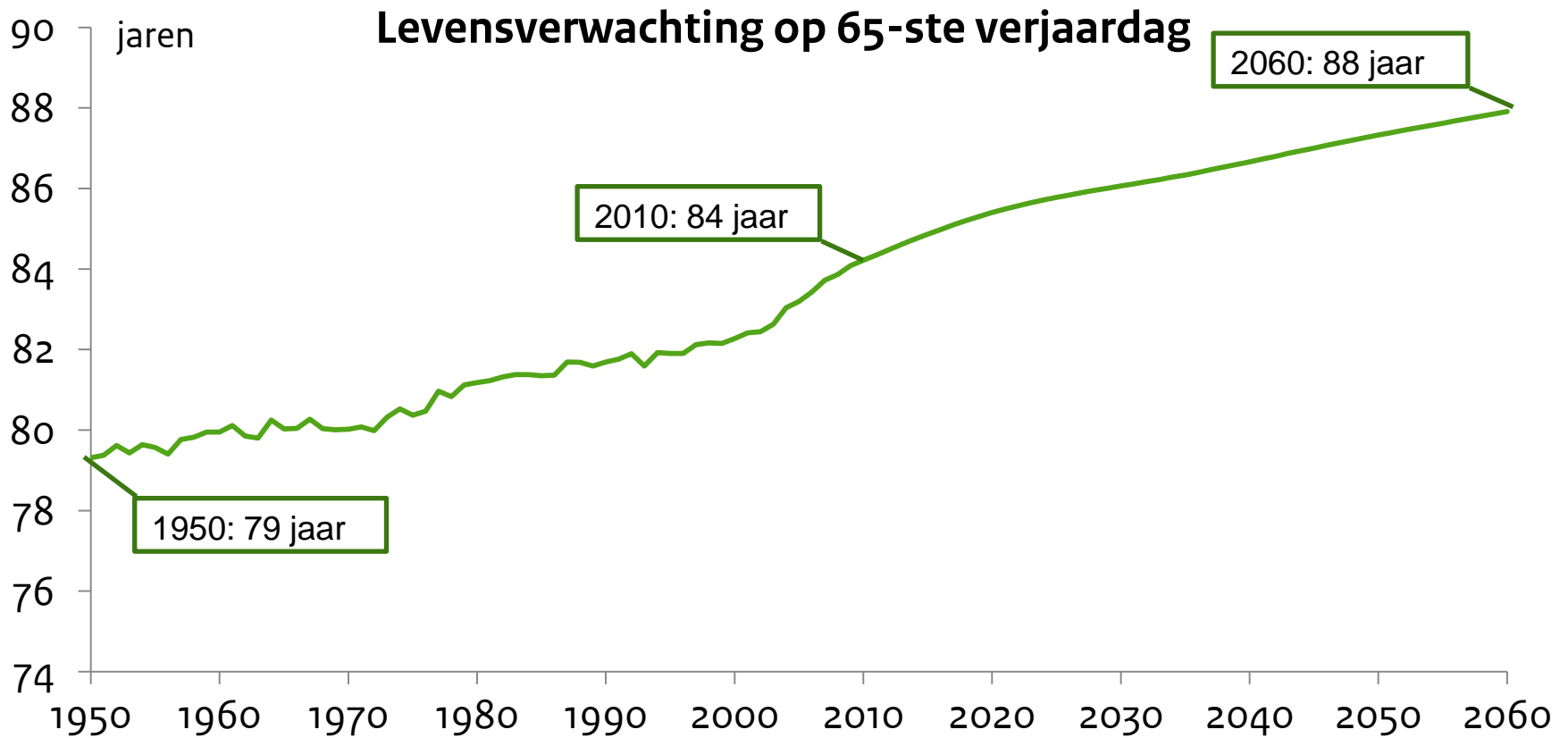
Pyramide van Austerlitz

- “bodemloze put van 36 meter hoog
- Zorg
 - bouwen aan iets moois
 - hoge baten
 - prima om daar een kwart van ons inkomen aan uit te geven
 - of bodemloze put
 - inefficiënte zorg
 - oneindige vraag

Baten (van zorg)

Baten van zorg

	Infectie	Hart & vaat	Kanker
Levensverwachting	1,4	2,0	0,6
Kwaliteit van leven	0,2	1,0	0,0
Kosteneffectiviteit (€ / qaly)	3800	2000	17000

Maatschappelijke baten

- Hogere levensverwachting, zonder beperkingen ...
 - basis voor goede scholing
 - vergroot het arbeidspotentieel
 - > mede mogelijk door goede zorg voor kinderen én ouderen
 - maakt het mogelijk om langer door te werken
 - mantelzorg door 3e generatie

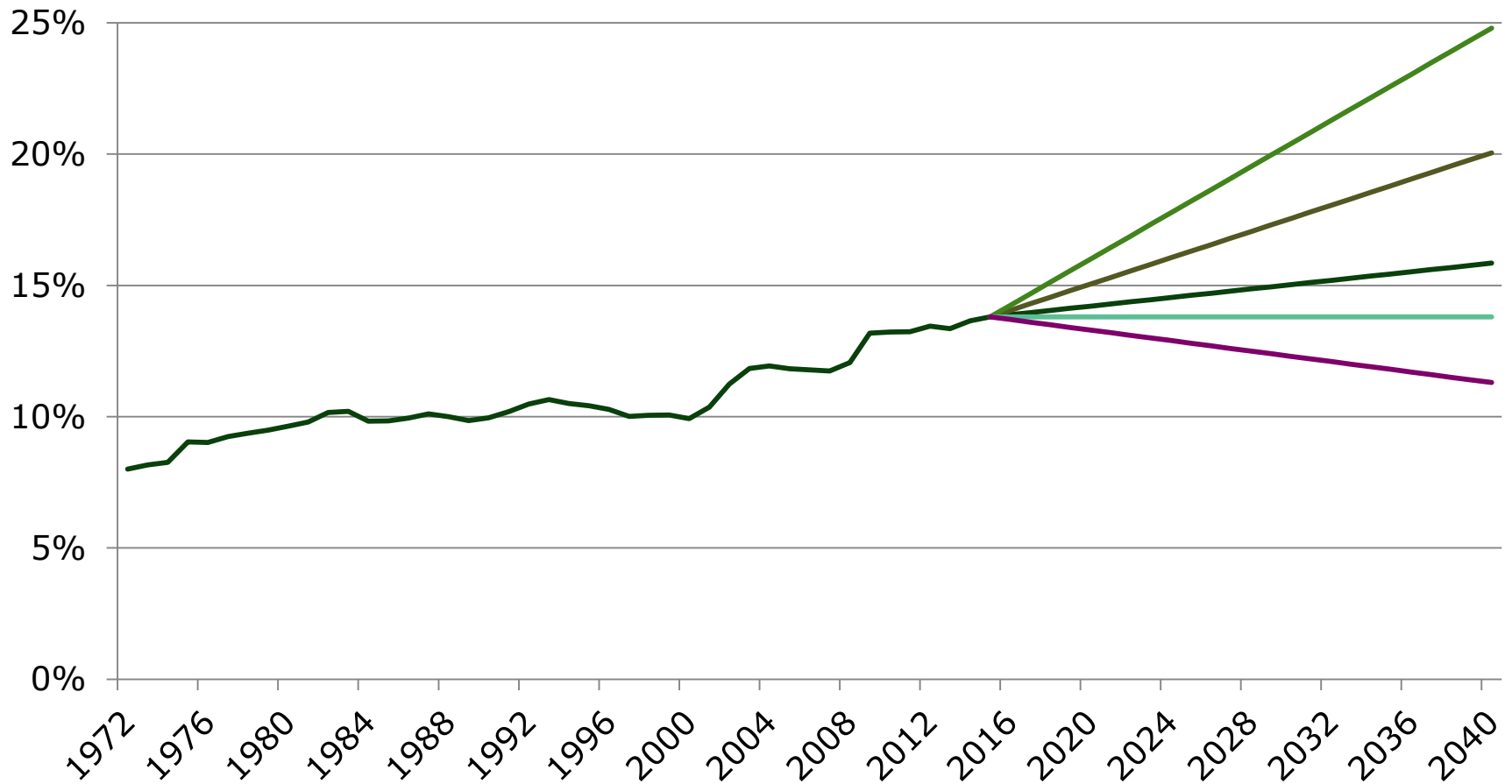

Pyramide van Austerlitz

- Baten hoog!
 - veel baten zijn privaat
- Kosten hoog!
 - voor grootste deel collectief
- Kosten - baten?
 - voor een jonge, gezonde, hoog-opgeleide man?
 - of voor een chronisch zieke vrouw zonder baan?
 - voor het terugdringen van infectieziektes?
 - of voor de aanschaf van de nieuwste scan?

Scenario's voor de toekomst ...

... it just happens

- Door vergrijzing zullen zorgkosten blijven stijgen
- Ook in de toekomst is nieuwe medische technologie duur
- Ook in de toekomst kunnen we geen wonderen verwachten van
 - arbeidsbesparende technologische vooruitgang
 - doelmatigheid
- **Zorguitgaven blijven stijgen**

... - vol op de rem

- Strenge selectie
 - Alleen zorg die kosteneffectief is gebleken
 - Alleen voor patiënten die het echt nodig hebben
- Strakke budgetten
 - zoals in de jaren 80/90
 - levert wel wachtlijsten op
- **We kiezen voor minder, sobere zorg**
 - Belastingen en premies mogen niet stijgen
- Maar wat gaan patiënten doen die het wel kunnen betalen?
 - tweedeling?

... - of gouden bergen?

- Ouderen verdienen goede zorg
- Nieuwe medische technologie is fantastisch
 - veel belangrijker dan de nieuwste auto / ipad / ...
 - maar natuurlijk alleen als je het kunt betalen
- **We kiezen voor meer zorg**
 - Kwart van ons inkomen - no problem!
 - Maar niet alles meer collectief
 - Dus, ook hier tweedeling?

Toekomst zorg

- Het verhaal van het koekoeksjong
 - Zorguitgaven groeien sterk ...
- De wet van de remmende voorsprong
 - ... sterker dan in meeste OESO-landen
- Pyramide van Austerlitz
 - ... met prachtige baten
 - ... of in bodemloze put
- Gouden bergen
 - ... omdat we bereid zijn voor goede zorg te betalen